

Nakupujeme nový ovocný stromek III.

Posledně jsme si probrali, jak vybrat nový ovocný stromek a jak s ním na podzim naložit, aby se nám ujal. V tomto článku se zaměříme na nároky jednotlivých ovocných dřevin, které je třeba respektovat pro úspěšné pěstování stromku na trvalém stanovišti.

VYBÍRÁME STANOVIŠTĚ

Výběr vhodného druhu záleží nejen na podmínkách stanoviště, jako jsou podnební, zeměpisné a půdní podmínky, ale i na jeho ekologických nárocích. Každý ovocný druh má totiž jiné požadavky na stanoviště. Meruňkám se bude více dařit na jižní Moravě než v Podkrkonoší, zatím co u jabloní spíše naopak. K těmto nárokům musíme při výsadbě přihlídnout.

stráních může více trpět různými škůdci, hlavně sviluškou a mšicemi. Optimální průměrná roční teplota pro pěstování jabloní je 7–8 °C. Při vhodné kombinaci odrůdy, podnože a expozici dokáže úspěšně růst i ve výšce 600 m n. m.

HRUŠNĚ

Na stanoviště jsou náročnější. Vyžadují středně teplé až teplé slunečné polohy. Úspěšně rostou na mírných svazích

s jižní, jihozápadní nebo jihovýchodní expozicí. V těchto polohách se nejlépe daří hrušním na větších pěstitelských tvarech. V místech s akumulací studeného vzduchu špatně odkvétají a mohou namrzat ve dřevě. Hrušně dávají přednost půdám sušším než přemokřeným. Musí být dobře zásobené živinami s neutrální půdní reakcí. Hrušním se nedaří ve studených těžkých půdách, v půdách podmačených a v půdách s nepropustnou spodinou. V takových půdách brzy ustávají v růstu a dochází u nich k zasychání vrcholků. V půdách s nadbytkem vápníku špatně rostou. Hladina podzemní vody na stanovišti výrazně ovlivňuje použití vhodné podnože. Při vysoké hladině podzemní vody raději použijeme kdouloňovou podnož, zatím co při nižší hladině vody je lepší zvolit hrušňový semenáč. Optimální průměrná roční teplota pro pěstování hrušní je 7,5–9 °C.

SLIVONĚ

Pomologická skupina slivoní je, co se týká nároků, velmi variabilní. Pěstují se prakticky ve všech pěstitelských tvarech. Švestky nejsou tolik náročné, s úspěchem mohou růst ve středních i vyšších polohách. Vyžadují živnou zem dostatečně zásobenou vodou a vápníkem. V suchých půdách trpí

JABLOŇ

Patří k nejméně náročným ovocným dřevinám, jsou velmi plastické. Jejich pěstitelský tvar může být velmi variabilní a to od nízkého zákrsku až po vysokokmen s několikametrovou korunou. Pro zdravý růst jsou rozhodující půdní podmínky. Půdy jí vyhovují středně těžké s dobrou zásobou živin a s neutrální půdní reakcí. Vyhýbáme se půdám jílovitým a studeným, nesvědčí jí ani půdy příliš písčité a výsušné, špatně prospívá také v mrazových kotlinách či větrných polohách. Na jižních a jihozápadních

nedostatkem vody a bývají často napadány škůdci. Renklódy, slívy i myrobalány vyžadují středně teplá až teplá chráněná stanoviště. Optimální půdy pro ně by měly být dostatečně vlhké a výživné, klidně i s vyšší hladinou podzemní vody. Výjimku tvoří pouze slivoně naštěpované na myrobalánu. Ten vyžaduje sušší a teplejší stanoviště. Slivoně jsou velmi náročné na vlhkost vzduchu i na celkové množství a rozložení srážek během roku. Zimní mrazy snáší dobře, zatímco jarní už hůře. Průměrná roční teplota by měla být mezi 7,5–9 °C.

TŘEŠNĚ

Třešně se nejčastěji pěstují v nízkokmenných tvarech a jako vysokokmen. Jsou velmi náročné na výběr lokality. Vyžadují otevřené a teplé polohy, nejlépe na mírných svazích s jižní orientací, kde může proudit vzduch. Nesnáší mrazové kotliny. Vhodnější jsou spíše lehčí, hluboké a záhřevné půdy dostatečně vápenaté a s propustnou spodinou. Vysoká hladina podzemní vody jim škodí a mohou proto často trpět klejotokem. Na suchých stanovištích slaběji rostou a mají malé plody. Spíše se jim daří na mírných stráních než na rovinách. Na rovinatých pozemcích mohou být v době květu poškozovány mrazem. Při výběru vhodné odrůdy a jižních stráních mohou růst i ve výšce 550 m n. m. Průměrná roční teplota by se měla pohybovat mezi 7,5–9 °C.

VIŠNĚ

Patří mezi nejméně náročné peckoviny. Nejčastěji se pěstují v nižších kmenných tvarech. Bez větších problémů rostou na návětrných i v inverzních polohách, ale dají se pěstovat na západních či severních svazích. Na stinných místech méně kvete. Na dobře osluněných polohách, kde proudí vzduch, trpí méně moniliniovým úžehem než v uzavřených lokalitách. Na půdu není nijak náročná, ale nesnáší těžké a podmačené půdy s vysokou hladinou podzemní vody. Naopak jí vyhovují půdy vlhké hlinitopísčité. Dobře rostou i na suchých půdách, kde se jako podnož pod višně použije mahalebka. Je-li i višně zpravidla kvetou později než třešně, dobře odolávají pozdním jarním mrazíkům. Průměrná roční teplota pro pěstování višní by měla být 7–8 °C.

MERUŇKY

Meruňky patří mezi náročné teplomilné peckoviny. Nejčastěji se pěstují ve formě čtvrtkmene a polokmene. Vyžadují chrá-

něné polohy s jižní nebo s jihozápadní orientací. Milují teplo a nemají rády otevřené větrné polohy s častým pohybem studeného vzduchu. V mrazových kotlinách dochází k namrzání květních pupenů. Meruňky vyžadují teplé, výživné a hluboké půdy s dostatkem humusu a s neutrální až slabě zásaditou půdní reakcí. V podmačených půdách trpí klejotokem a zmrzáním. Na sušších půdách meruňka s úspěchem roste na myrobalánové podnoži. Při použití vhodné odrůdy na chráněném stanovišti (třeba stěna domu) můžeme meruňky pěstovat i ve výšce nad 300 m n. m. Průměrná roční teplota by měla být 9,5–10 °C.

- 1) Sloupové odrůdy jabloní se výborně hodí na malé zahrádky.
- 2) Vysokokmeny třešní můžou být výraznou dominantou zahrady.
- 3) Ořešák vlašský tvoří mohutné koruny, proto ho sázíme tam, kde má dostatečný prostor.
- 4) Při respektování pěstebních podmínek se dočkáme kvalitní a vysoké úrody.
- 5) Angrešt dnes nejčastěji pěstujeme ve stromkové formě naroubovaný v korunce na meruzalku zlatou.

BROSKVONĚ

Broskvoně mají podobné nároky jako meruňky. Nejčastěji se pěstují v kmenové formě zákrsku a čtvrtkmenu s dutou korunou. Milují světlo a teplo. Potřebují chráněné polohy s jižní, jihovýchodní nebo východní expozicí. Mohou dobře růst i na mírném svahu. Nevhodné pro ni jsou údolní polohy a mrazivé kotliny, kde se kumuluje chladný vzduch, stejně jako vysoká hladina podzemní vody a těžké půdy. Dobře se jí daří v půdách písčitých až písčitohlinitých s neutrální až slabě alkalickou půdní reakcí. V půdách s nadbytkem vápníku stromy

trpí chlorózami z nedostatku železa. Tyto chlorózy může zmírnit použití mandloňové nebo broskvomandloňové podnože. Do vyšších a okrajových poloh volíme ranější odrůdy, které dříve dozrávají. Optimální průměrná roční teplota pro pěstování broskvoní je 8,5–9,5 °C.

OŘEŠÁK VLAŠSKÝ

Ořešák patří mezi mohutné stromy, potřebuje dostatek prostoru a otevřené polohy. Je poměrně náročný na stanoviště. To ba mělo být takové, které je chráněné před studenými větry a bez výrazných teplotních výkyvů. V uzavřené lokalitě s minimálním pohybem vzduchu a v mrazových kotlinách může v květu i ve dřevě namrzat. Ideální jsou mírné svahy, kde studený vzduch může stékat s jižní až jihovýchodní expozicí. Ořešák vyžaduje středně těžké půdy s dostatkem vláhy a vápníku. Na těžkých a podmačených půdách se mu nedaří, snadno

zde namrzá. Ořešáky se u nás pěstují nejčastěji jako vysokokmeny a řidčeji i jako polokmeny.

RYBÍZ

Rybíz je nenáročný keř. U nás se pěstuje jako keř, nebo jako stromek naštěpovaný na meruzalku zlatou. Červený a bílý rybíz je méně náročný než rybíz černý. Červenému a bílému rybízu se nejlépe daří v teplých a slunných polohách, ale s úspěchem může růst a plodit i ve výšce 800 m n. m. Nesnáší plné slunce, na kterém listy předčasně zasychají a keře přestávají růst. Je to jedna z mála ovocných dřevin, která zvládne růst i v polostínu. Dobře roste na písčitohlinitých až hlinitých půdách, dobře zásobených vodou, se slabě kyselou až neutrální půdní reakcí. Černý rybíz je, jak jsme se již zmínili, na půdní podmínky náročnější. Má rád teplejší a slunná stanoviště. Dobře plodí do nadmořské výšky cca 500 m n. m. Keře rostoucí ve stínu dávají ne-

uspokojivou sklizeň s kyselými bobulemi. Černý rybíz vyžaduje půdy dostatečně hluboké, propustné a vlhké, slabě kyselé až slabě zásadité s dostatkem živin. Nemá rád větrná stanoviště, kde dochází ke špatnému opylení.

ANGREŠT

Nejčastěji se pěstuje ve stromkové formě, méně často jako keř. Pro svůj zdárný růst potřebuje otevřená stanoviště s pravidelnou výměnou vzduchu. Nesnáší mrazové kotliny a ani příliš větrná stanoviště (průvan). Dobře roste na slunných i polostinných místech, ale musí být dobře zásobena vodou. Angrešt v porovnání s rybízy bývá na půdu mnohem náročnější. Vyžaduje hlinité nebo hlinitopísčité půdy s dostatkem vápníku a půdní vody. Nemá rád kyselé, těžké a jílovité půdy, kde brzy odumírá. V chudých a jalových půdách brzy ztrácí listy i plody.

MALINÍK

Vytrvalý polokeř, který se pěstuje v jednoletém nebo dvouletém cyklu. Je to v celku nenáročná dřevina, která pro kvalitní výnos potřebuje slunná stanoviště. V polostínu bývají plody méně chutné. Vyžaduje chráněné polohy, zvláště proti větru. Ve vyšších polohách může být pěstován v uzavřených i mrazových kotlinách, protože kvete až koncem května, kde je již nízké riziko zmrznutí květů. Vyžaduje vlhkou, hlinitou, dostatečně humózní zem s dostatkem vápníku. Na těžkých, jílovitých a suchých půdách se mu nedaří. Na podmačených půdách vymrzá. Ideální průměrná roční teplota je 7–8 °C, ale tento nenáročný keř se dá s úspěchem pěstovat až do výše 1000 m n. m.

OSTRUŽINÍK

Ostružiník pěstujeme jako keř u opory, nejčastěji drátěnky. Jsou to vzrůstné keře s dlouhými šlahounovitými výhony. Dobře roste a nejlépe plodí na osluněném stanovišti. Snáší i mírný polostín. Na větrných polohách může z jara docházet k ulamování rašících letorostů i s květy. Raději má uzavřené polohy a teplejší stanoviště. Ostružiník vyžaduje dobré, kypré, hlinité půdy s dostatkem humusu. Půdy musí být přiměřeně vlhké, ne však podmačené nebo studené a v půdách s vysokou hladinou podzemní vody. Při vhodné lokalitě může ostružiník růst a plodit i v 500 m n. m.

Martin Makal

Foto autor

